

Második díjazott

GYARMATI DEZSŐ

kiemelkedő sportolói, edzői és sportvezetői tevékenysége
MAGYAR ÖRÖKSÉG

Az minden vitán felül áll, hogy Gyarmati Dezső a magyar sporttörténelem egyik legnagyobb alakja. Mind játékosként a medencében, mind később szakvezetőként a parton a világ élére vezette a magyar vízilabdát, amely annyi sikert és annyi megbecsülést hozott hazánknak, mint kevés más területe életünknek. És ebben Gyarmati Dezső múlhatatlan érdemeket szerzett. Nagy szerepe van abban, hogy a magyar vízilabdázást évtizedek óta a világ legjobbjai közt említik.

Nemcsak sportolói, edzői pályafutása, de egész élete példaként állítható mindenki elé. Sportvezetőként is méltóképpen képviselte hazánkat a sportdiplomácia világában, a világ sportdiplomáciájában. Mint mindenki, aki végigélte a huszadik század java részét, Gyarmati Dezső sem kevés megpróbáltatáson ment keresztül, de egyenessége, becsületessége sohasem ingott meg, mindig ember, magyar ember tudott maradni a vérzivataros időkben is.

Már kisgyermekkorában is a sport hatotta át életét. Tizennégy éves korában lett igazolt sportoló, húszévesen már főiskolai világbajnok. Tizenhat esztendőn keresztül volt nemzeti válogatott, összesen százkilenc alkalommal.

Játékosként háromszoros olimpiai bajnok, tagja volt minden idők legsikeresebb magyar olimpiai szereplésének 1952-ben Helsinkiben, a Szovjetunió elleni, az 1956-os melbourne-i játékokat emlékezetessé tevő „véres” olimpiai döntőnek, és 1964-ben Tokióból is arannyal tért haza. 1960-ban Rómában olimpiai bronzérmes, kétszeres Európa-bajnok, nyolcszoros magyar bajnok. Tehetségét mindennél jobban jellemezte a magyar sportriporterek „atyja” Szepesi György, mikor azt mondta: „Gyarmati Dezső bal keze olyan, mint Puskás Ferenc bal lába”. Minden idők talán legjobb vízilabdacsapatából tudott kiemelkedni kivételes technikai képzettségével, amelyhez kiemelkedő taktikai érettség, irányító készség is társult.

Még harminchét évesen is az olimpiai aranyérmes csapat kulcsembere volt, páratlanul sikeres játékos-pályafutását harminckilenc évesen fejezte be. Ebben az időszakban komoly döntés előtt állt: felhasználja művészettörténész diplomáját, vagy marad a medencében, illetve annak a partján. Utólag nyugodtan mondhatjuk, hogy szerencsére nem váltott pályát, és megkezdte legalább ennyire sikeres edzői karrierjét.

A Ferencváros és a Vasas után a válogatott trénere lett. A nemzeti csapattal is sikert sikerre halmozott. 1975-ben Európa-bajnok lett irányításával a Csapó Gábor és Faragó Tamás nevével fémjelzett válogatott, mely a következő évben, Montrealban sem talált legyőzőre, s így a magyar vízilabdázás hatodik, Gyarmati Dezső pedig – a sportág történetében egyedülálló módon – negyedik olimpiai aranyérmét szerezte.

1989-bn vonult vissza az edzősködéstől a sikerkovács, és kipróbálta magát a politika színpadán is. Természetesen itt is sikerrel járt, az első szabadon választott parlament képviselője volt 1990-től négy éven át.

Emellett sportvezetőként is tevékenykedett, 1991-től a Magyar Vízilabda Szövetség elnökségének tagja, 1992-től alelnöke.

Munkásságát, páratlanul gazdag életútját, valamint sportemberi nagyságát a Nemzetközi Olimpiai Bizottság is elismerte, így a szervezet akkori elnöke, Juan Antonio Samaranch a NOB érdemrendjének ezüst fokozatát adományozta Gyarmati Dezsőnek.

Amellett, hogy a magyar vízilabdázásnak számtalan sikert szerzett, Gyarmati Dezső a huszadik század leghíresebb sportoló dinasztiájának alapítója is. Hiszen első felesége Székely Éva, a „pillangókisasszony”, Helsinkiben olimpiai bajnoka. Lányuk Gyarmati Andrea, aki Münchenben nyert ezüstérmes hátúszásban. De Gyarmati Dezső örökségét unokája – Hesz Mihály a mexikói játékok aranyérmes kenusának és Gyarmati Andreának a fia – Hesz Máté viszi tovább, aki nagyapjához hasonlóan a vízilabdát választotta, többszörös válogatott, jelenleg a Vasas játékosa.

Gyarmati Dezső, bár már nem ül a kispadon, máig sem tudott, nem is akart elszakadni kedvenc sportágától, a vízilabdától és második – vagy talán első – otthonától, az uszodától. Ma is megtalálható a Ferencváros és a magyar válogatott szinte minden edzésén és mérkőzésén, mindig mindenkinek van egy jó szava, segít egy jó tanáccsal, melyet érdemes megfontolni, hiszen ezen a világon kevesen értenek annyira a pólóhoz, mint ő.

Gyarmati Dezső nem csak sportoló ember, hanem sportember. A sportember pedig célját, a győzelmet csak a folytonos megújulás, a kitartás árán érheti el. Gyarmati élete arra int, hogy a küzdelem nem irányulhat a másik ellen. A győzelmekért főképp magunkon kell fölülkerekednünk.

Eredményeit, hazaszeretetét, szorgalmát ismerve Gyarmati Dezső példát mutat az átalakulás éveit élő, veszteségektől sújtott társadalmunknak. Ő volt az, aki 56-ban a melbourne-i repülőtérre fekete gyászszalagos nemzeti zászlóval a kezében érkezett az olimpiára, ennek ellenére nem félt hazatérni és – a magyar csapat egy részével ellentétben – bár megtehetette volna, nem maradt hűtlen hazájához. Még akkor sem, amikor pedig hazája sokáig hűtlen maradt hozzá.

Legyünk hát büszkék arra az emberre, aki játékosként, edzőként és sportvezetőként is a legnagyobbak egyike tudott lenni! Hiszen nem csak a magyar és az egyetemes pólósport, de társadalmunk egésze is igen sokat köszönhet Gyarmati Dezsőnek, aki nélkül bár létezne vízilabda is, meg sportdiplomácia is, de biztosan nem lenne ugyanaz, mint vele. És bízunk abban, hogy az ő tartása, kitartása örökölhető. És ha így van, akkor nemzetünk is örökölheti. Ez igazán Magyar Örökség lenne.

Schulek Csaba
a Duna Televízió sportosztályának főszerkesztője

Életrajz

Gyarmati Dezső (*1927. október 23., Miskolc) vízilabdázó, edző. Tanulmányai: 1952-52: ELTE BTK művészettörténet, 1962-66: TF szakedző. 1941-44: a Gamma, 1945-47: a Csepel, 1947-56, az ÚTE (Bp. Dózsa) játékosa. 1956: a magyar olimpiai csapat forradalmi bizottságának vezetője. 1957-ben emigrál, az USA-ban, Európában edző. Hazatérése után eltávolítják, 1958-60: segédmunkás, csapos. 1960-70: az FTC játékosa. 1948-1964 között százkilencszer válogatott. 1952, 1956, 1964: az olimpiai bajnok, 1948: az ezüstérmes, 1960: a bronzérmes, 1954, 1962: az Európa bajnok csapat tagja. 1970-71: a kolumbiai válogatott, 1971-72: a Vasas

edzője. 1972-73: Rajki Béla szövetségi kapitány munkatársa, 1973-1980, 1985-88: a válogatott szövetségi kapitánya. 1981-85: a BVSC, 1988-89: a Vasas edzője. 1988: az NSZK-ban, 1990: Olaszországban szaktanácsadó. 1989-90: az OSC technikai vezetője. 1999- az FTC edzője. 1991- a Magyar Vízilabda Szövetség elnökségi tagja, 1992-96: alelnöke, 1996-98: társelnöke. 1989- az MDF tagja, 1990-94: országgyűlési képviselő, 1993: az önkormányzat, közigazgatási, belbiztonsági és rendőrségi bizottság tagja. 1994, 1998: képviselőjelölt. 1994- a Halhatatlanok Klubjának elnöke.